

Број: 03-02-899/2023  
Сарајево, 18.03.2026. године

**ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАЦИЈЕ  
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- Представнички дом -

- Дом народа -  
госп Томислав Мартиновић, предсједавајући

Поштовани,

У складу са чланом IV.Б.3.7.ц) (III) Устава Федерације Босне и Херцеговине, а у вези са чл. 178. и 179. Пословника Представничког дома Парламента Федерације БиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 69/07, 2/08, 26/20 и 13/24) и чл. 171. и 172. Пословника о раду Дома народа Парламента Федерације БиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 27/03, 21/09, 24/20 и 60/24), ради разматрања и усвајања, достављам Вам **ПРИЈЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ**, који је утврдила Влада Федерације Босне и Херцеговине на 68. сједници, одржаној 18.03.2026. године.

Приједлог закона се доставља на службеним језицима и писмима Федерације Босне и Херцеговине у принтаној и електронској форми (ЦД)

С поштовањем,



Прилог:

- Приједлог закона на српском језику (ЦД)
- Текст одредби Закона које се мијењају и допуњују
- Изјава о усклађености
- Образац број 1а
- Образац број 2
- Образац ИФП-НЕ
- Акт Одјела за извршење пресуда Европског суда за људска права Савјета Европе (на енглеском језику и неслужбени пријевод на један од службених језика Босне и Херцеговине)
- Закон о ванпарничном поступку („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 02/98, 11/21, 39/04 и 73/05)

Цо: Федерално министарство правде  
госп Ведран Шкобић, министар

Сопред-д

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА  
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ  
ВЛАДА**

**ПРИЈЕДЛОГ**

**ЗАКОН  
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ**

**Сарајево, март 2026. године**

**ЗАКОН**  
**О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ**

**Члан 1.**

У Закону о ванпарничном поступку ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 02/98, 39/04, 73/05 и 11/21), у члану 4. иза става (3) додаје се нови став (4) који гласи:

„(4) У ванпарничном поступку суд може поставити привременог заступника сваком учеснику у поступку кад за то постоје услови предвиђени одредбама члана 296. Закона о парничном поступку („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 53/03, 73/05, 19/06 и 98/15).“.

**Члан 2.**

Иза члана 28. назив одјељка: „1. Одузимање и враћање пословне способности“ мијења се и гласи: „1. Ограничење и враћање пословне способности“.

**Члан 3.**

Члан 29. мијења се и гласи:

„Члан 29.

- (1) У поступку за ограничење и враћање пословне способности суд утврђује да ли су се стекли законски услови за ограничење пословне способности пунољетног лица, одлучује о мјери ограничења пословне способности и одређује вријеме трајања изречене мјере, утврђује разлоге за њено даље трајање и одлучује о мјери враћања пословне способности, када престану разлози због којих је пословна способност ограничена.
- (2) Суд ће ограничити пословну способност пунољетном лицу које се због психофизичког стања није способно само бринути о својим правима, интересима и потребама или које непосредно угрожава своја права и интересе или права и интересе других.
- (3) Пословна способност ће се ограничити само када се, наконведеног поступка, утврди да се другим мање ограничавајућим мјерама и средствима не може или се није успјешно могла осигурати заштита лица из става (2) овог члана.
- (4) Поступак за ограничење, као и поступак за враћање пословне способности хитан је и мора се завршити што прије, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема приједлога за ограничење или враћање пословне способности.“.

**Члан 4.**

Члан 30. мијења се и гласи:

„Члан 30.

- (1) Поступак за ограничење пословне способности пред судом може покренути суд по службеној дужности или по приједлогу органа

- старатељства, тужилаштва, брачног или ванбрачног партнера лица према коме ће се водити поступак, његових крвних сродника у равној линији, а у побочној линији до другог степена, те усвојоца или усвојеника овог лица.
- (2) Поступак из става (1) овог члана може се покренути и на приједлог других лица ако трајно живе у заједничком домаћинству с лицем према коме ће се водити овај поступак, као и лица према коме ће се водити поступак за ограничење пословне способности, ако може схватити значај и правне посљедице свога приједлога.
- (3) Иницијативу за покретање поступка из ст. (1) и (4) овог члана може дати и доктор медицине који је у непосредном контакту с лицем према коме ће се водити поступак за ограничење пословне способности.
- (4) Поступак за враћање ограничене пословне способности може покренути суд по службеној дужности или на приједлог лица из ст. (1) и (2) овог члана или стараоца лица према коме ће се водити поступак враћања пословне способности, уз претходно одобрење органа старатељства, односно на иницијативу лица из става (3) овог члана.“.

#### Члан 5.

Члан 31. мијења се и гласи:

„Члан 31.

За вођење поступка надлежан је суд на чијем подручју лице коме се ограничава или враћа пословна способност има пребивалиште, односно боравиште.“.

#### Члан 6.

Члан 32. мијења се и гласи:

„Члан 32.

Ако је лице према коме се води поступак ограничења пословне способности власник, односно евидентирани посједник непокретних ствари суд ће без одлагања, ради забиљежбе вођења поступка, обавијестити орган надлежан за вођење земљишно - књижне евиденције, општински орган надлежан за вођење катастра и Нотарску комору Федерације Босне и Херцеговине.“.

#### Члан 7.

Члан 33. мијења се и гласи:

„Члан 33.

О покретању поступка обавјештава се општинска служба надлежна за послове вођења матичних књига у којима је уписано лице према коме се води поступак ограничења, односно враћања пословне способности, ради евидентирања вођења поступка.“.

## Члан 8.

Члан 34. мијења се и гласи:

„Члан 34.

- (1) У приједлогу за покретање поступка за ограничење и враћање пословне способности навести ће се чињенице на којима се заснива приједлог и предложити докази којима се те чињенице утврђују или чине вјероватним.
- (2) Ако поступак није покренут на приједлог органа старатељства или тужилаштва, приједлог треба да садржи и податке из којих произлази овлашћење за покретање поступка.“

## Члан 9.

Члан 35. мијења се и гласи:

„Члан 35.

- (1) У поступку за ограничење и враћање пословне способности суд одлучује на основу чињеница утврђених на рочишту.
- (2) Суд ће позвати на рочиште предлагача, лице према коме се води поступак, његовог стараоца, односно његовог привременог заступника и орган старатељства.
- (3) Старалац лица према коме се води поступак дужан је да се одазове позиву суда и да активно учествује у поступку. Остала лица из става (2) овог члана могу током поступка да учествују при извођењу доказа и расправи о резултатима цјелокупног поступка.
- (4) Лице коме се ограничава, односно враћа пословна способност, позива се и саслушава на рочишту, изузев ако према оцјени суда саслушање овог лица није могуће због његовог психофизичког стања или би за њега могло бити штетно. Суд уважава мишљење и ставове лица према коме се поступак води, у мјери у којој је то могуће с обзиром на његово психофизичко стање.
- (5) Ако суд утврди да саслушање лица није могуће с обзиром на његово психофизичко стање, дужан је да о томе састави забиљешку у спису и да наведе образложене разлоге немогућности саслушања.
- (6) Ако се лице према коме се води поступак налази у здравственој установи или установи социјалне заштите, суд ће га обавезно саслушати у тој установи, гдје ће се одржати и рочиште.“

## Члан 10.

Члан 36. мијења се и гласи:

„Члан 36.

- (1) У поступку за ограничење и враћање пословне способности суд ће заштитити и осигурати уживање свих људских права и основних слобода лица према коме се води поступак, те осигурати поштовање његовог достојанства.
- (2) Лицу према коме се води поступак из става (1) овог члана суд ће омогућити да лично учествује у поступку и да на начин прилагођен његовој

способности схватања, обликовања властитих ставова и комуницирања, изрази своје мишљење и изнесе своје жеље и потребе.

- (3) Лице према коме се води поступак суд ће, на начин који он разумије, упознати с његовим правима, информисати о поступку и околностима важним за одлучивање, те му омогућити да изрази своје мишљење о тим околностима.
- (4) Суд је дужан настојати што је могуће мање ограничити права лица према коме се води поступак, те у поступању с њим узети у обзир његову особност, садашње или раније изражене ставове, као и заштиту његове добробити.“.

#### Члан 11.

Члан 37. мијења се и гласи:

#### „Члан 37.

- (1) У поступку за ограничење и враћање пословне способности суд ће одредити провођење вјештачења од најмање једног вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности, који ће лично и непосредно прегледати лице према коме се води поступак и о резултатима прегледа дати писани налаз и стручно мишљење о његовом психофизичком стању и способности за расуђивање, те предложити обим, садржај и дужину трајања ограничења пословне способности. Вјештачење се врши у присуству судије.
- (2) У налазу и стручном мишљењу из става (1) овог члана, вјештак се мора јасно и детаљно изјаснити о психофизичком стању лица према коме се води поступак и о утицају утврђеног психозизичког стања на способност овог лица да штити своја права, као и о томе које врсте радњи и у којем обиму он није способан схватити, предузимати и контролисати.
- (3) У поступку за враћање пословне способности, вјештачење се не може повјерити истом вјештаку који је у поступку ограничења пословне способности обавио вјештачење.
- (4) Ако је за утврђивање психофизичког стања и способности за расуђивање лица према коме се води поступак за ограничење пословне способности, по мишљењу вјештака медицинске струке, неопходно да се он смјести у здравствену установу, суд може донијети рјешење којим ће одредити да ово лице привремено, али најдуже 30 дана буде смјештено у таквој установи.
- (5) Ако се здравствена установа из става (4) овог члана налази ван подручја суда који проводи поступак, овај суд ће потребне радње извести путем надлежног суда.
- (6) Против рјешења из става (4) овог члана дозвољена је жалба.“.

## Члан 12.

Члан 38. мијења се и гласи:

„Члан 38.

- (1) Суд је дужан да саслуша стараоца, односно привременог заступника, предлагача и друга лица која могу дати потребна обавјештења о животу и понашању лица према коме се поступак за ограничење и враћање пословне способности води и о другим важним околностима.
- (2) По потреби, суд ће податке о тим чињеницама да прибави од правних и других лица, која тим подацима располажу.“.

## Члан 13.

Члан 39. мијења се и гласи:

„Члан 39.

- (1) Кад утврди да постоје разлози за ограничење пословне способности, суд ће лицу према коме се поступак води изрећи мјеру ограничења пословне способности.
- (2) Пословна способност ће се ограничити у обиму и дијелу у коме суд утврди неспособност или угрожавање из става (1) овог члана.
- (3) Пословна способност ће се ограничити само када се, наконведеног поступка, утврди да се другим мање ограничавајућим мјерама и средствима не може или се није успјешно могла осигурати заштита лица према коме се води поступак.
- (4) У рјешењу којим је одлучио о ограничењу пословне способности суд одређује рок у коме ће се провјерити да ли постоје разлози за даље трајање изречене мјере, а који не може бити дужи од три године.
- (5) Мање ограничавајуће мјере, у смислу става (3) овог члана, између осталих су: упућивање на лијечење у здравствену установу или подвргавање психосоцијалном третману или другом одговарајућем третману у циљу отклањања разлога који би могли довести до ограничења пословне способности.“.

## Члан 14.

Члан 40. мијења се и гласи:

„Члан 40.

- (1) Суд може рјешењем одложити доношење рјешења о ограничењу пословне способности због оvisности о алкохолу, другим опојним средствима и играма на срећу, ако се основано може очекивати да ће се лице према коме се поступак води уздржати од злоупотребе алкохола, других опојних средстава и учествовања у играма на срећу.
- (2) Суд ће одложити доношење рјешења у случајевима из става (1) овог члана ако се то лице самоиницијативно или на приједлог суда подвргне лијечењу у здравственој установи.

- (3) Суд ће упозорити лице према коме се води поступак за ограничење пословне способности на могућност одлагања доношења рјешења у складу са ст. (1) и (2) овог члана.
- (4) Доношење рјешења из ст. (1) и (2) овог члана одлаже се на вријеме од шест до дванаест мјесеци.
- (5) Суд ће опозвати рјешење из става (1) овог члана, ако за вријеме трајања одлагања доношења рјешења из става (1) овог члана, лице према коме се води поступак настави са овисничким понашањима, односно ако напусти установу за лијечење или на други начин избјегне лијечење коме се подвргнуло.”.

#### Члан 15.

Члан 41. мијења се и гласи:

„Члан 41.

- (1) Најкасније 60 дана прије истека рока из члана 13. става (4) овог закона, суд ће по службеној дужности преиспитати укидање, продужење или одређивање нових мјера заштите лица коме је изречена мјера ограничења пословне способности.
- (2) Суд може и прије истека рока из члана 13. став (4) овог закона да размотри потребу за доношењем нових мјера на приједлог овлашћених предлагача из члана 4. овог закона.
- (3) Ако утврди да су престали постојати разлози због којих је лицу изречена мјера ограничења пословне способности, суд доноси рјешење о мјери враћања пословне способности.
- (4) Суд ће, у складу са утврђеним промјенама психофизичког стања лица коме је ограничена пословна способност, повећати односно смањити обим и дио у коме му је била ограничена пословна способност.
- (5) Ако суд на основу налаза и мишљења вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности утврди са великом вјероватноћом да се не може очекивати изљечење или знатно побољшање психофизичког стања због којег је лицу ограничена пословна способност, одбиће приједлог за враћање пословне способности и може одредити рок, који не може бити дужи од годину дана, прије чијег истека се не може поново тражити враћање пословне способности.
- (6) Приједлог за враћање пословне способности који је поднесен прије истека рока из става (5) овог члана суд ће одбацити.
- (7) У поступку из става (1) овог члана сходно се примјењују одредбе овог закона о ограничењу пословне способности.“.

#### Члан 16.

Члан 42. мијења се и гласи:

„Члан 42.

- (1) Против рјешења о ограничењу или враћању пословне способности жалбу могу изјавити лица која су учествовала у поступку у року од три дана од дана пријема рјешења.

- (2) Лице коме се ограничава пословна способност може изјавити жалбу без обзира на своје психофизичко стање.
- (3) Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако суд, из оправданих разлога, одлучи другачије.
- (4) Првостепени суд ће жалбу са списима без одлагања доставити другостепеном суду, који је дужан да донесе одлуку у року од осам дана од дана пријема жалбе.“.

#### **Члан 17.**

Иза члана 42. додаје се нови члан 42а. који гласи:

#### **„Члан 42а.**

Након што рјешење о ограничењу пословне способности постане правоснажно, суд ће одлучити и о смјештају лица коме је ограничена пословна способност у установу социјалне заштите, у складу са чланом 20. овог закона.“.

#### **Члан 18.**

Члан 43. мијења се и гласи:

#### **„Члан 43.**

Правоснажно рјешење о ограничењу односно враћању пословне способности суд ће доставити лицу које је поднијело приједлог за покретање поступка, лицу коме се ограничава односно враћа пословна способност, његовом стараоцу и органу старатељства, општинској служби надлежној за послове вођења матичних књига ради уписа у матичну књигу рођених, органу надлежном за вођење земљишно - књижне евиденције, општинском органу надлежном за вођење катастра и Нотарској комори Федерације Босне и Херцеговине, ако је лице на које се рјешење односи власник, односно евидентирани посједник непокретности.“.

#### **Члан 19.**

Члан 44. мијења се и гласи:

#### **„Члан 44.**

Трошкове поступка ограничења и враћања пословне способности сноси предлагач.“.

#### **Члан 20.**

Иза члана 44. додаје се нови назив одјелјка 1а. и нови чл. 44а., 44б., 44ц., 44д., 44е. и 44ф. који гласе:

„1а. Смјештај лица у установу социјалне заштите

#### Члан 44а.

- (1) У поступку за смјештај у установу социјалне заштите лица коме је ограничена пословна способност суд одлучује о смјештају ако утврди да се лице због свог психофизичког стања и услова у којима живи није способно бринути о себи, нити да има лица која су по закону дужна и у могућности бринути о њему, а нису испуњени услови за смјештај у здравствену установу.
- (2) У поступку из става (1) овог члана, суд ће одлучити и када лицу о чијем се смјештају одлучује није ограничена пословна способност, уколико није способно дати ваљан пристанак или је повукао свој пристанак, а његово психофизичко стање оправдава смјештај.
- (3) Одлука о смјештају у установу социјалне заштите се може донијети само ако је утврђено да су размотрене блаже мјере недовољне за заштиту интереса лица о чијем се смјештају одлучује.
- (4) Поступак из става (1) овог члана је хитан и треба да се заврши што прије, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема приједлога, односно обавијести о смјештају лица коме је ограничена пословна способност.
- (5) За вођење поступка из става (1) овог члана надлежан је суд на чијем подручју лице о чијем смјештају се одлучује има пребивалиште, односно боравиште.
- (6) На поступак из става (1) овог члана сходно се примјењују одредбе чл. 45. до 59. овог закона о задржавању душевно болесних лица у здравственој установи, ако другим законом није другачије уређено.

#### Члан 44б.

Поступак којим се регулише смјештај лица у установу социјалне заштите покреће се на приједлог лица или органа који су овлашћени на покретање поступка за ограничење и враћање пословне способности.

#### Члан 44ц.

- (1) О смјештају лица у установу социјалне заштите суд одлучује на основу чињеница утврђених на рочишту, при чему може користити резултате доказног поступка из поступка којег је водио за ограничење пословне способности, а по потреби може извести и додатна доказна средства.
- (2) Ако је лице већ смјештено у установу социјалне заштите или здравствену установу, суд ће у тој установи одржати рочиште на коме ће саслушати учеснике у поступку и друга лица која имају сазнања о релевантним чињеницама.
- (3) Након покретања поступка за смјештај лица у установу социјалне заштите суд ће предузети мјере да то лице одмах прегледа вјештак медицинске струке одговарајуће специјалности, који ће дати налаз и мишљење о његовом психофизичком стању и способности за расуђивање.
- (4) Суд је дужан да испита све околности које су од значаја за доношење рјешења и да саслуша сва лица која имају сазнање о битним чињеницама.
- (5) Суд ће лице о чијем смјештају се одлучује поучити о његовим правима и саслушати га, осим ако ово лице, по оцјени суда, није у стању да схвати значај и правне посљедице свог учествовања у поступку. У случају да суд

одлучи да не саслуша ово лице, посебно ће образложити разлоге за такву одлуку.

#### Члан 44д.

- (1) По завршеном поступку суд је дужан да донесе рјешење којим ће одлучити о смјештају или задржавању лица у установи социјалне заштите, уколико су испуњени услови за такав смјештај.
- (2) Рјешење из става (1) овог члана се доставља лицу о чијем смјештају се одлучивало, његовом стараоцу односно заступнику, предлагачу, органу старатељства и установи социјалне заштите.
- (3) Кад суд одлучи да се лице смјести или задржи у установи социјалне заштите, одредиће и вријеме смјештаја, које не може бити дуже од једне године.
- (4) Рјешење о престанку или продужењу смјештаја суд ће донијети по службеној дужности или на приједлог органа старатељства.

#### Члан 44е.

- (1) Орган старатељства дужан је најмање једанпут током трајања смјештаја у установу социјалне заштите, а по потреби и чешће, да обавијести суд који је донио одлуку о смјештају о психофизичком стању лица које је смјештено у установу социјалне заштите.
- (2) Орган старатељства ће, ради извршавања обавеза из става (1) овог члана, с надлежном медицинском установом закључити меморандум о сарадњи којим ће се прецизно уредити ангажовање вјештака медицинске струке ради сталног праћења психофизичког стања лица смјештеног у установу социјалне заштите и одржавања сталне комуникације.
- (3) Орган старатељства дужан је суду, уз обавијест из става (1) овог члана, да достави прибављено мишљење установе у којој је лице смјештено на основу рјешења суда и мишљење вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности.
- (4) Суд ће приликом одлучивања о продужењу смјештаја у установу социјалне заштите саслушати лице о чијем смјештају се одлучује, осим ако ово лице, по оцјени суда, није у стању схватити значај и правне посљедице свог учествовања у поступку. У случају да суд одлучи да не саслуша ово лице, посебно ће образложити разлоге за такву одлуку.
- (5) Најкасније три мјесеца прије истека времена на које је лице смјештено у установу социјалне заштите, орган старатељства је дужан, уз обавијест из става (1) овог члана, да достави и приједлог о укидању, односно продужењу мјере смјештаја, или доношењу нових мјера.
- (6) Уколико суд у ванпарничном поступку за враћање пословне способности укине мјеру ограничења пословне способности смјештеног лица, преиспитати ће одлуку о смјештају лица у установу социјалне заштите.

#### Члан 44ф.

- (1) Против рјешења о смјештају лица у установу социјалне заштите жалбу може изјавити лице о чијем смјештају се одлучивало, његов старалац, односно заступник, предлагач, орган старатељства и установа социјалне заштите, у року од три дана од дана пријема рјешења.
- (2) Лице о чијем смјештају се одлучивало може изјавити жалбу без обзира на своје психофизичко стање.
- (3) Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако суд, из оправданих разлога, не одлучи другачије.
- (4) Првостепени суд ће жалбу са списима без одлагања да достави другостепеном суду, који је дужан да донесе одлуку у року од осам дана од дана пријема жалбе.
- (5) Трошкове поступка у коме се одлучује о смјештају у установу социјалне заштите сноси општина на чијем је подручју то лице имало посљедње пребивалиште у моменту покретања поступка, а ако нема пребивалиште на територији Федерације Босне и Херцеговине или је оно непознато, трошкове ванпарничног поступка сноси општина или град на чијем подручју смјештено лице има боравиште.“.

#### Члан 21.

Члан 49. мијења се и гласи:

„Члан 49.

Обавијести из чл. 46. и 47. овог закона не подносе се ако је душевно болесно лице задржано у здравственој установи на основу одлуке донесене у поступку за ограничење пословне способности или у кривичном, односно прекршајном поступку.“.

#### Члан 22.

Члан 85. мијења се и гласи:

„Члан 85.

У поступку продужења и престанка родитељског права сходно се примјењују одредбе овог закона о ограничењу и враћању пословне способности.“.

#### Члан 23.

Члан 90. мијења се и гласи:

„Члан 90.

У поступку одузимања и враћања родитељског права сходно се примјењују одредбе овог закона о ограничењу и враћању пословне способности.“.

#### Члан 24.

У члану 163. ст. (1) и (2) ријеч „предлагач“ у одговарајућем падежу замјењује се ријечју „противпредлагач“.

## Члан 25.

Иза члана 231. додају се нови чл. 231а. и 231б. који гласе:

### „Члан 231а.

- (1) Правоснажна рјешења о одузимању пословне способности донесена према Породичном закону Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 35/05, 41/05 исп. и 31/14) преиспитаће се у ванпарничном поступку, у коме ће суд, на основу изведених доказа, одлучити о враћању или ограничењу пословне способности.
- (2) Поступак из става (1) овог члана дужан је покренути орган старатељства по службеној дужности најкасније у року од шест мјесеци од дана почетка примјене овог закона.
- (3) Поступци одузимања, ограничења и враћања пословне способности у којима до дана ступања на снагу овог закона није донесено правоснажно рјешење, завршиће се по правилима ванпарничног поступка о ограничењу и враћању пословне способности.

### Члан 231б.

- (1) Сви случајеви у којима је лице прије ступања на снагу овог закона смјештено у установу социјалне заштите без судске одлуке, а због претходно одузете или ограничене пословне способности или без властите сагласности, бит ће подвргнути судском преиспитивању.
- (2) Надлежни орган старатељства обавезан је, у року од шест мјесеци од дана почетка примјене овог закона, преиспитати случајеве у којим је лице које је прије почетка примјене овог закона смјештено у установу социјалне заштите уз властити пристанак, како би утврдио:
  - а) да ли пристанак и даље постоји и
  - б) да ли је лице способно дати слободан, информисан и свјестан пристанак, узимајући у обзир његове когнитивне и психосоцијалне капацитете, при чему ће прибавити мишљење вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности.
- (3) Уколико лице и даље пристаје на смјештај и способно је дати ваљан пристанак, орган старатељства ће о томе сачинити службену забиљешку која ће се похранити у лични досје овог лица.
- (4) Ако лице повуче свој пристанак или се утврди да није способно дати ваљан пристанак, надлежни орган старатељства обавезан је поднијети приједлог надлежном суду за преиспитивање смјештаја.
- (5) У поступку преиспитивања смјештаја из ст. (1) и (4) овог члана, суд ће оцијенити, на основу утврђених чињеница да ли смјештај и даље представља најпримјереније рјешење за заштиту права и интереса тог лица.
- (6) Поступак преиспитивања из ст. (1) и (4) овог члана суд је дужан окончати у року од шест мјесеци од дана пријема приједлога.“

## **Члан 26.**

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеним новинама Федерације БиХ“, а примјењиваће се почев од 01.01.2027. године.

**О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е**  
**ПРИЈЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА**  
**ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ**

**I - УСТАВНИ ОСНОВ**

Уставноправни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана IV А. 20. (1) д) Устава Федерације Босне и Херцеговине. Наиме, према одредбама члана IV А. 20. (1) д) Устава Федерације БиХ, Парламент Федерације Босне и Херцеговине надлежан је за доношење закона о вршењу функције федералне власти, из чега произилази да наведена одредба представља уставноправни основ за његово доношење.

**II - РАЗЛОГ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА**

Европски суд за људска права у Стразбуру у предмету Хаџимејлић и други против Босне и Херцеговине, ап. бр. 3427/13 и др. од 03. новембра 2015. године, донио је пресуду којом је утврдио повреду права апликаната из члана 5. Конвенције о заштити људских права и основних слобода, те је наложио извршење како индивидуалних тако и генералних мјера по пресуди Суда, а ради спречавања даљег кршења истог права у будућности. Апликацију су поднијела лица која су стављена под скрбништво због дијагностициране хроничне психичке болести, а затим смјештене у установу за социјално збрињавање на основу рјешења центра за социјални рад. Апликанти су раније добили одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине којима је утврђена повреда члана II/3 д Устава Босне и Херцеговине и члана 5. став 1 е. став 4. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (повреда права на слободу и сигурност личности), а у вези с њиховим задржавањем у ЈУ Завод за заштиту ментално инвалидних лица — Дрин у Фојници. Осим наведених апликаната, Уставни суд Босне и Херцеговине је донио више одлука по поднесеним апелацијама лица с душевним сметњама смјештених у установе социјалне заштите, а у којима утврђују исте повреде Устава БиХ и Конвенције о заштити људских права и основних слобода. У погледу индивидуалних мјера, Суд је предметном пресудом наложио да је тужена држава Босна и Херцеговина дужна отпустити апликанте Зухру Хаџимејлић и Марцела Црепуљу из ЈУ Завод за заштиту ментално инвалидних лица — Дрин, а за апликанта Есада Бусовачу покренути ванпарнични поступак пред надлежним судом ради преиспитивања потребе за његовим даљим задржавањем, те осигурати да надлежни суд испита потребу наставка његовог смјештаја без даљег одгађања. Апликантима је досуђена и правична накнада због незаконитог притварања. У погледу генералних мјера, обзиром на методе у раду које је усвојио Комитет Савјета Европе, тужена страна је обавезна у року од 6 мјесеци од дана када пресуда постане коначна, провести или предложити мјере којима је циљ и које могу отклонити повреде у погледу потенцијалних апликаната, дакле лице у истом правном положају као апликанти у овом предмету, те у истом року о предузетим мјерама или онима које се намјеравају предузети обавијестити Комитет министара Савјета Европе. Имајући у виду све напријед наведено, Федерално министарство правде је приступило циљаним измјенама Закона о ванпарничном поступку ради остварења принципа на које је указао Европски суд за људска права у предмету Хаџимејлић и други против

Босне и Херцеговине, ап. бр. 3427/13 и др. од 03. новембра 2015. године и исти усагласио с Породичним законом Федерације Босне и Херцеговине.

## **ТОК ЈАВНЕ РАСПРАВЕ**

Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине усвојио је на 5. редовној сједници одржаној дана 27.09.2023. године, а Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине на 4. редовној сједници одржаној дана 05.10.2023. године, Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку. Закључцима оба дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине констатовано је да напријед наведени Нацрт закона може послужити као основ за израду Приједлога закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку, а уједно је Федерално министарство правде задужено организовати и провести јавну расправу. Јавна расправа проведена је у трајању од 20.10.2023. до 20.01.2024. године (90 дана), а заинтересована јавност позвана је да да свој допринос стварању што квалитетнијег законског рјешења.

Учествовање у јавној расправи, у смислу достављања писаних коментара, приједлога и сугестија, узела су лица и субјекти како сlijеди:

- 1. Федерално министарство рада и социјалне политике,**
- 2. Удружење “Ваша права Босне и Херцеговине”,**
- 3. UNHCR – Представништво UNHCR – а у Босни и Херцеговини,**
- 4. Јавна установа “Кантонални центар за социјални рад”, Сарајево,**
- 5. Др. Сузана Бубић, професорица емерита, Правни факултет Универзитета “Џемал Биједић” у Мостару.**

**1. Федерално министарство рада и социјалне политике, актом број: 05-02/1-423/23 ЕЗ од 11.12.2024. године дало је осврт на Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку и Нацрт закона о измјенама и допунама Породичног закона Федерације Босне и Херцеговине. Општа констатација Федералног министарства рада и социјалне политике јесте да предложена законска рјешења нису у складу с важећим материјалним прописима о социјалној заштити у Федерацији Босне и Херцеговине. Међутим, предложени нацрти представљају само један корак до пуне имплементације пресуде Хаџимејлић и др. против Босне и Херцеговине, и то у дијелу прописа који су у надлежности Федералног министарства правде, те је за њену пуну имплементацију потребно да и друга ресорна министарства у Федерацији Босне и Херцеговине предузму потребне нормативно – правне активности, у конкретном, интервенције у важеће материјалне прописе о социјалној заштити који су у надлежности Федералног министарства рада и социјалне политике.**

**2. Удружење “Ваша права Босне и Херцеговине” актом број ИД:29 – III/2023 од дана 22.12.2023. године доставило је приједлоге измјена и допуна Закона о ванпарничном поступку које су у корелацији са пројектима пружања бесплатне правне помоћи апатридима и лицима у ризику од апатридије, тражиоцима азила, избјеглицама, расељеним лицима, повратницима и другим маргинализованим које ово удружење проводи у сарадњи с UNHCR – ом. С тим у вези предложене су измјене члана 73ф. став (3) Закона о ванпарничном**

поступку на начин да досадашње облигаторно утврђивање година живота лица чије се вријеме и мјесто рођења доказује, на основу прегледа вјештака одговарајуће специјалности, уз коришћење формулације: “Суд може одредити (...)”, постане факултативно.

Удружење предлаже и измјену члана 73к. Закона о ванпарничном поступку, у смислу да трошкове поступка утврђивања времена и мјеста рођења не сноси више предлагач, него да се ти трошкови исплаћују из средстава надлежног суда. Додатно је предложена и допуна Закона о ванпарничном поступку са новим чланом 73л. којим би се регулисало право на бесплатну правну помоћ у поступку за утврђивање времена и мјеста рођења лица које није уписано у матичну књигу рођених, а вријеме и мјесто свог рођења не може доказати на начин предвиђен прописима о вођењу матичних књига.

**3. UNHCR – Представништво UNHCR – а у Босни и Херцеговини**, актом број COVIN/OUT/24/004 од дана 12.02.2024. године, упутило је Федералном министарству правде приједлоге измјена и допуне Закона о ванпарничном поступку које су истовјетне описаним приједлозима Удружења “Ваша права Босне и Херцеговине”. Обрађивач је размотрио достављене приједлоге. Приједлози нису прихваћени, имајући у виду да се овај закон односи на циљане измјене и допуне које су у функцији имплементације пресуде Европског суда за људска права, те заједнички приједлози наведеног удружења и UNHCR – а могу бити предметом разматрања приликом припреме свеобухватних измјена и допуна Закона о ванпарничном поступку или припреме новог Закона о ванпарничном поступку.

**4. Јавна установа “Кантонални центар за социјални рад” Сарајево**, актом број: 31-01/05-530-2226/23 од дана 16.01.2024. године доставила је сугестије које се односе на предложене допуне Закона са новим члановима 44г. и 44х. У вези са чланом 44х. ст. (1) и (2) предлажу усклађивање одредби са одредбама Породичног закона Федерације Босне и Херцеговине о обавезама стараоца према органу старатељства, односно овлашћења органа старатељства у односу на стараоца, обзиром да Породичним законом Федерације Босне и Херцеговине није прописана обавеза органа старатељства да извјештава суд о контроли и надзору над овлашћењима стараоца, нити обавеза стараоца да обавјештава установу социјалне заштите о извршењу обавеза из рјешења о постављењу стараоца.

Истовремено је предложено брисање члана 44х., будући да је Породичним законом Федерације Босне и Херцеговине прописано да одлуку о престанку старатељства након пунољетства лица, као и одлуку о разрјешењу стараоца након смрти лица под старатељством доноси орган старатељства. Чланови 44г. и 44х. брисани су и нису обухваћени овим законом.

**5. Др. Сузана Бубић**, професорица емерита, Правни факултет Универзитета “Џемал Биједић” у Мостару, доставила је дана 21.04.2024. године, путем е-mailа, бројне приједлоге, коментаре и примједбе на Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку, заједно са конкретним приједлозима одредби које би било потребно инкорпорисати у овај закон.

Приликом израде овог закона обављене су консултације са Одјелом Савјета Европе за извршење пресуда Европског суда за људска права у Стразбуру. Закључено је да се предложеним измјенама и допунама постиже provedба

пресуде у предмету Хаџимејлић и други против Босне и Херцеговине у дијелу који се односи на надлежности Федералног министарства правде као обрађивача Закона о ванпарничном поступку. С тим у вези, немјерљив допринос у креирању, како Преднацрта закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку, тако и Нацрта закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку дала је експертица Савјета Европе за предметну област, доц. др. Џенана Радончић са Правног факултета Универзитета у Зеници, која је пружила детаљан осврт на предложени законски текст, те упутила конкретне приједлоге у вези са нормативним садржајем овог закона.

У односу на верзију усвојену у првом читању, текст овог закона који је припремљен за друго читање, садржи додатну интервенцију у члан 163. Закона којим је уређена обавеза покретања парнице и терет доказивања када је међу сувласницима спорно право на стварима које су предмет диобе или право на имовини, да је спорна величина дијела у стварима, односно имовини у сувласништву или да је спорно које ствари, односно права улазе у некретнину у сувласништву. У том случају, према важећем нормативном рјешењу, суд ће прекинут поступак и упутити предлагача да у року од 15 дана покрене парницу, а ако у наведеном року предлагач не покрене парницу, сматраће се да је приједлог за диобу некретнине у сувласништву повучен. Општински суд у Завидовићима током 2025. године пред Уставним судом Босне и Херцеговине покренуо је поступак оцјене уставности одредби овог члана, уз аргументацију да овакво правно рјешење представља прекомјеран терет за предлагача и није у складу са Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, услјед чега се Федерално министарство правде као обрађивач овог прописа определијелило да предложи измјене члана 163. којим обавеза покретања парнице и терет доказивања са предлагача прелази на противпредлагача у поступку диобе некретнине у сувласништву.

### **III - УСКЛАЂЕНОСТ ПРОПИСА С ЕВРОПСКОМ ПРАВНОМ СТЕЧЕВИНОМ**

Приликом припреме овог прописа, Федерално министарство правде је имало у виду Уредбу о Уреду Владе Федерације БиХ за законодавство и усклађеност с прописима Европске Уније („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 26/20 и 76/20) и Уредбу о поступку усклађивања законодавства Федерације БиХ с правном стечевином Европске Уније („Службене новине Федерације БиХ“, број 98/16) и у том смислу је извршило анализу европске правне стечевине. Након детаљне и свеобухватне анализе, закључено је да не постоје примарни нити секундарни извори европског права који регулишу предметну материју. Ово нарочито ако се има у виду да се врши интервенција у наведени закон понајвише у дијелу који је третиран пресудом Европског суда за људска права у Стразбуру, те да се Закон усаглашава са Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода. Имајући у виду напријед наведено, обрађивач наведеног закона није у могућности доставити таблицу усклађености.

### **IV - ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ ЗАКОНСКИХ РЈЕШЕЊА**

Чланом 1. Закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку (у даљем тексту: Закона) у члану 4. додаје се нови став (4) којим је прописано да суд у ванпарничном поступку може поставити привременог заступника сваком

учеснику у поступку када за то постоје услови предвиђени чланом 296. Закона о парничном поступку.

Чланом 2. Закона назив одјелка 1. у Поглављу II – Уређење личних стања преименован је из „1. Одузимање и враћање пословне способности“ у „1. Ограничење и враћање пословне способности“.

Чланом 3. овог Закона врши се измјена члана 29. Закона о ванпарничном поступку тако да исти сада одређује да у поступку ограничавања и враћања пословне способности суд утврђује да ли је пунољетно лице због потпуне или дјелимичне неспособности за расуђивање у стању да се само брине о својим правима и интересима. Прописано је да суд одређује вријеме на које је пунољетно лице ограничено пословно неспособно, као и да суд, у поступку ограничавања и враћања пословне способности, може одлучити и о смјештају лица коме је ограничена пословна способност у установу социјалне заштите.

Обавеза је суда да у одлуци којом је утврдио ограничену пословну способност утврди и који су то послови у којима се састоји ограничена способност, односно које послове пунољетно лице не може самостално предузимати. За послове који нису одређени у одлуци о ограничавању пословне способности, лице ограничене пословне способности има пословну способност, те их може самостално предузимати. Суд је дужан, најкасније три мјесеца прије истека времена на које је пунољетном лицу ограничена пословна способност, преиспитати укидање, продужење или доношење нових мјера, с тим што суд може и прије истека рока размотрити потребу доношења нових мјера по приједлогу овлашћених покретача из члана 30. Закона о ванпарничном поступку.

Приликом доношења одлуке о времену на које је пунољетно лице ограничено пословно неспособно, о смјештају лица коме је ограничена пословна способност у установу социјалне заштите, те приликом преиспитивања укидања, продужења или доношења нових мјера, односно одлучивања о потреби доношења нових мјера, суд је дужан прибавити мишљење вјештака медицинске струке. Поступак преиспитивања укидања, продужења или доношења нових мјера мора се завршити што прије, а најкасније у року од 60 дана од дана пријема приједлога.

Чланом 4. овог закона врши се измјена члана 30. Закона о ванпарничном поступку на начин да су истим сада овлашћени за подношење приједлога за покретање поступка за ограничавање и враћање пословне способности суд по службеној дужности, орган старатељства, тужилаштво, брачни или ванбрачни партнер, крвни сродници у равној линији, сродници у побочној линији до другог степена, усвојилац и усвојеник лица коме се пословна способност ограничава, односно враћа. Поред тога, поступак се може покренути и на приједлог других лица ако трајно живе у домаћинству са лице према коме ће се овај поступак водити, а поступак може покренути и само лице према коме ће се поступак водити ако је у стању схватити значај и правне посљедице свога приједлога. Иницијативу за покретање поступка може дати и ординирајући доктор медицине.

Чланом 5. овог Закона врши се термилошко усклађивање члана 31. Закона о ванпарничном поступку, у смислу да се прописује да је за вођење поступка надлежан суд на чијем подручју лице коме се ограничава или враћа пословна способност има пребивалиште, односно боравиште, умјесто појма „лице коме се одузима пословна способност“, како је прописано важећим Законом.

Чланом 6. овог Закона врши се измјена члана 32. Закона о ванпарничном поступку на начин да је сада прописана обавеза суда да, у ситуацији када је лице према коме се води поступак ограничења пословне способности власник, односно евидентирани посједник непокретних ствари, ради забиљежбе вођења поступка, без одлагања обавијести орган надлежан за вођење земљишно - књижне евиденције, општински орган надлежан за вођење катастра и Нотарску комору Федерације Босне и Херцеговине.

Чланом 7. овог Закона мијења се члан 33. Закона о ванпарничном поступку у смислу да се о покретању поступка за ограничење и враћање пословне способности обавјештава и општинска служба надлежна за послове вођења матичних књига, ради евидентирања вођења поступка.

Чланом 8. овог Закона мијења се члан 34. Закона о ванпарничном поступку, те је њиме одређено да ће се у приједлогу за покретање поступка за ограничење и враћање пословне способности навести чињенице на којима се заснива приједлог и предложити докази којима се те чињенице утврђују или чине вјероватним, а ако поступак није покренут на приједлог органа старатељства или тужилаштва, приједлог треба садржати и податке из којих произилази овлашћење за покретање поступка.

Чланом 9. овог Закона мијења се члан 35. Закона о ванпарничном поступку. Прописује се да у поступку за ограничење и враћање пословне способности суд одлучује на основу чињеница утврђених на рочишту, као и да ће суд на рочиште позвати предлагача, лице према коме се води поступак, његовог стараоца, односно његовог привременог заступника и орган старатељства. Старалац лица према коме се води поступак дужан је одазвати се позиву суда и активно учествовати у поступку, а остала лица могу током поступка учествовати при извођењу доказа и расправи о резултатима цјелокупног поступка. Лице коме се ограничава, односно враћа пословна способност позива се и саслушава на рочишту, изузев ако према оцјени суда саслушање овог лица није могуће због његовог психофизичког стања или би за њега могло бити штетно. Суд уважава мишљење и ставове лица према коме се поступак води, у мјери у којој је то могуће с обзиром на његово психофизичко стање. Ако суд утврди да саслушање лица није могуће с обзиром на његово психофизичко стање, дужан је о томе саставити забиљешку у спису и навести образложене разлоге немогућности саслушања, а ако се лице према коме се води поступак налази у здравственој установи или установи социјалне заштите, суд ће га обавезно саслушати у тој установи, гдје ће се одржати и рочиште.

Чланом 10. овог Закона мијења се члан 36. Закона о ванпарничном поступку у смислу да је сада нормирано да ће суд у поступку за ограничење и враћање пословне способности заштитити и осигурати уживање свих људских права и основних слобода лица према коме се води поступак, те осигурати поштовање његовог достојанства, те да ће лицу према коме се води поступак омогућити да лично учествује у поступку и да на начин прилагођен његовој способности схватања, обликовања властитих ставова и комуницирања, изрази своје мишљење и изнесе своје жеље и потребе. То лице, суд ће, на начин који он разумије, упознати с његовим правима, информисати о поступку и околностима

важним за одлучивање, те му омогућити да изрази своје мишљење о тим околностима. Суд је дужан настојати што је могуће мање ограничити права лица према коме се води поступак, те у поступању с њим узети у обзир његову особност, садашње или раније изражене ставове, као и заштиту његове добробити.

Чланом 11. овог Закона мијења се члан 37. Закона о ванпарничном поступку којим је сада дефинисано да ће у поступку за ограничење и враћање пословне способности суд одредити провођење вјештачења од најмање једног вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности, који ће лично и непосредно прегледати лице према коме се води поступак и о резултатима прегледа дати писани налаз и стручно мишљење о његовом психофизичком стању и способности за расуђивање, те предложити обим, садржај и дужину трајања ограничења пословне способности. Вјештачење се врши у присуству судије. У поступку за враћање пословне способности, вјештачење се не може повјерити истом вјештаку који је у поступку ограничења пословне способности обавио вјештачење.

Чланом 12. овог Закона мијења се члан 38. Закона о ванпарничном поступку којим се суду налаже дужност саслушања стараоца, односно привременог заступника, предлагача и другог лица које може дати потребна обавјештења о животу и понашању лица према коме се поступак за ограничење и враћање пословне способности води и о другим важним околностима, а по потреби ће суд податке о тим чињеницама прибавити од правних и других лица, које тим подацима располажу.

Чланом 13. овог Закона мијења се члан 39. Закона о ванпарничном поступку. Када утврди да постоје разлози за ограничење пословне способности, суд ће лицу према коме се поступак води изрећи мјеру ограничења пословне способности, те ће се пословна способност ограничити у потребном обиму и дијелу. Пословна способност ће се ограничити само када се, након проведеног поступка, утврди да се другим мање ограничавајућим мјерама и средствима не може или се није успјешно могла осигурати заштита лица према коме се води поступак. У рјешењу којим је одлучио о ограничењу пословне способности суд одређује рок у коме ће се провјерити да ли постоје разлози за даље трајање изречене мјере, а који не може бити дужи од три године. У мање ограничавајуће мјере, између осталог убрајамо: упућивање на лијечење у здравствену установу или подвргавање психосоцијалном третману или другом одговарајућем третману у циљу отклањања разлога који би могли довести до ограничења пословне способности.

Чланом 14. овог Закона мијења се члан 40. Закона о ванпарничном поступку, те суд може рјешењем одложити доношење рјешења о ограничењу пословне способности због овисности о алкохолу, другим опојним средствима и играма на срећу, ако се основано може очекивати да ће се лице према коме се поступак води суздржати од злоупотребе алкохола, других опојних средстава и учествовања у играма на срећу. Међутим, суд ће одложити доношење рјешења у наведеним случајевима ако се лице према коме се поступак води самоиницијативно или на приједлог суда подвргне лијечењу у здравственој установи. Суд је уједно дужан лице, према коме се поступак води, упозорити на

могућност одлагања доношења рјешења, при чему се доношење рјешења може одложити на вријеме од шест до дванаест мјесеци.

Суд ће опозвати рјешење, ако за вријеме трајања одлагања доношења рјешења, лице према коме се води поступак настави са овисничким понашањима, односно ако напусти установу за лијечење или на други начин избјегне лијечење коме се подвргнуло.

Чланом 15. овог Закона мијења се члан 41. Закона о ванпарничном поступку на начин да је истим сада прописано да ће суд најкасније 60 дана прије истека рока из члана 13. става (4) овог Закона по службеној дужности преиспитати укидање, продужење или одређивање нових мјера заштите лица коме је изречена мјера ограничења пословне способности. Суд може и прије истека рока из члана 13. става (4) овог Закона размотрити потребу за доношењем нових мјера на приједлог овлашћених предлагача из члана 4. овог Закона. Ако утврди да су престали постојати разлози због којих је лицу изречена мјера ограничења пословне способности, суд доноси рјешење о мјери враћања пословне способности. Суд ће, у складу са утврђеним промјенама психофизичког стања лица коме је ограничена пословна способност, повећати односно смањити обим и дио у коме јој је била ограничена пословна способност, а ако суд на основу налаза и мишљења вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности утврди са великом вјероватноћом да се не може очекивати изљечење или знатно побољшање психофизичког стања због којег је лицу ограничена пословна способност, одбиће приједлог за враћање пословне способности и може одредити рок, који не може бити дужи од годину дана, прије чијег истека се не може поново тражити враћање пословне способности.

Чланом 16. овог Закона мијења се члан 42. Закона о ванпарничном поступку на начин да се у односу на право на жалбу прописује да против рјешења о ограничењу или враћању пословне способности жалбу могу изјавити лица која су учествовала у поступку у року од три дана од дана пријема рјешења, као и да лице коме се ограничава пословна способност може изјавити жалбу без обзира на своје психофизичко стање. Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако суд, из оправданих разлога, одлучи другачије. Првостепени суд ће жалбу са списима без одлагања доставити другостепеном суду, који је дужан донијети одлуку у року од осам дана од дана пријема жалбе.

Чланом 17. овог Закона врши се допуна Закона о ванпарничном поступку са новим чланом 42а. којим се прописује да ће суд, након што рјешење о ограничењу пословне способности постане правоснажно, одлучити и о смјештају лица коме је пословна способност ограничена у установу социјалне заштите.

Чланом 18. овог Закона мијења се члан 43. Закона о ванпарничном поступку тако да је њиме сада прецизирано да ће правоснажно рјешење о ограничењу, односно враћању пословне способности суд доставити лицу које је поднијело приједлог за покретање поступка, лицу коме се ограничава, односно враћа пословна способност, његовом стараоцу и органу старатељства, општинској служби надлежној за послове вођења матичних књига ради уписа у матичну књигу рођених, органу надлежном за вођење земљишно-књижне евиденције, општинском органу надлежном за вођење катастра и Нотарској комори

Федерације Босне и Херцеговине, ако је лице на које се рјешење односи власник, односно евидентирани посједник некретнина.

Чланом 19. овог Закона мијења се члан 44. Закона о ванпарничном поступку те се истим прописује да трошкове поступка ограничења и враћања пословне способности сноси предлагач.

Чланом 20. овог Закона врши се допуна Поглавља II – УРЕЂЕЊЕ ЛИЧНИХ СТАЊА на начин да се након Одјељка 1. додаје „Одјељак 1а. Смјештај лица у установу социјалне заштите“ којег чине чл. 44а., 44б., 44ц., 44д., 44е., 44ф., 44г. и 44х.

Чланом 44а. прописано је да суд одлучује у поступку смјештаја лица коме је ограничена пословна способност у установу социјалне заштите када лице због свог психофизичког стања и услова у којима живи није способно бринути се о себи, нити има лица која су по закону дужна и у могућности бринути о њему, а нису испуњени услови за смјештај у здравствену установу. У установу социјалне заштите, на основу одлуке суда, може бити смјештено и лице коме није ограничена пословна способност, уколико постоји сагласност лица, те уколико је, према природи психофизичког стања, способан дати такву сагласност, о чему је потребно прибавити мишљење вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности. Поред наведеног, овим чланом поступак у коме се одлучује о смјештају лица коме је ограничена пословна способност у установу социјалне заштите дефинисан је као хитан поступак који се треба завршити што прије, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема приједлога, односно обавијести. За вођење поступка надлежан је суд на чијем подручју лице о чијем смјештају у установу социјалне заштите се одлучује, има пребивалиште, односно боравиште. На поступак смјештаја у установу социјалне заштите примјењују се одредбе Закона о ванпарничном поступку о задржавању душевно болесних лица у здравственој установи, ако законом није другачије уређено.

Чланом 44б. одређено је да се поступак покреће на приједлог лица или органа који су овлашћени на покретање поступка за ограничавање и враћање пословне способности.

Чланом 44ц. регулисано је да о смјештају лица у установу социјалне заштите одлучује суд на основу чињеница утврђених на рочишту. Уколико је лице већ смјештено у установу социјалне заштите или здравствену установу, суд може у тој установи одржати рочиште на коме ће саслушати учеснике у поступку и друга лица која имају сазнања о релевантним чињеницама. Суд је дужан, након покретања поступка за смјештај лица у установу социјалне заштите, предузети мјере како би лице одмах прегледао вјештак медицинске струке одговарајуће специјалности, који затим даје налаз и мишљење о психофизичком стању и способности за расуђивање лица. Суд је дужан испитати све околности које су од значаја за доношење рјешења и саслушати сва лица која имају сазнања о битним чињеницама, те саслушати и лице о чијем смјештају се одлучује, осим ако ово лице, по оцјени суда, није у стању схватити значај и правне посљедице свога учествовања у поступку, у ком случају је суд такву одлуку дужан посебно образложити.

Чланом 44д. регулисана је обавеза суда да по завршеном поступку донесе рјешење којим ће одлучити о смјештају или задржавању лица у установи социјалне заштите, уз облигаторно достављање овог рјешења лицу о чијем смјештају се одлучивало, његовом стараоцу, односно привременом заступнику,

органу старатељства и установи социјалне заштите. Овим рјешењем суд ће уједно одредити и вријеме смјештаја, које не може бити дуже од једне године, уз могућност продужења. Рјешење о престанку или продужењу смјештаја суд ће донијети по службеној дужности или на приједлог органа старатељства.

Чланом 44е. утврђено је да је орган старатељства дужан најмање једанпут годишње, а по потреби и чешће, обавијестити надлежни суд о психофизичком стању лица које је смјештено у установу социјалне заштите.

У сврху испуњавања ове обавезе орган старатељства ће са надлежном медицинском установом закључити меморандум о сарадњи којим ће се прецизирати ангажман вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности ради сталног праћења лица коме је ограничена пословна способност и одржавања сталне комуникације.

Орган старатељства дужан је уз обавијест прибавити мишљење установе у којој је смјештено лице коме је ограничена пословна способност.

Суд је дужан приликом одлучивања о продужењу смјештаја у установу социјалне заштите саслушати лице о чијем смјештају се одлучује, осим ако ово лице, по оцјени суда, није у стању да схвати значај и правне посљедице свога учествовања у поступку, у ком случају је суд такву одлуку дужан посебно образложити. Најкасније три мјесеца прије истека времена смјештаја лица у установу социјалне заштите које је одредио суд, орган старатељства има обавезу, уз обавијест о психофизичком стању смјештеног лица, доставити и приједлог о укидању постојећих мјера, продужењу постојећих мјера или доношењу нових мјера. Уколико суд у ванпарничном поступку за ограничавање и враћање пословне способности врати пословну способност смјештеном лицу, преиспитаће одлуку о смјештају лица у установу социјалне заштите.

У погледу права на жалбу на рјешење о смјештају или задржавању лица у установи социјалне заштите, новим чланом 44ф. одређено је да жалбу може изјавити лице о чијем смјештају се одлучивало, његов старалац, односно заступник, предлагач, орган старатељства и установа социјалне заштите, у року од три дана од дана пријема рјешења, при чему лице о чијем смјештају се одлучивало може жалбу изјавити, без обзира на његово психофизичко стање. Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако суд, из оправданих разлога, не одлучи другачије. Првостепени суд дужан је жалбу са списима без одлагања доставити другостепеном суду који је, надаље, дужан одлуку донијети у року од 8 дана од дана пријема жалбе. Трошкове поступка смјештаја у установу социјалне заштите сноси општина на чијем подручју смјештено лице има пребивалиште, а ако нема пребивалиште на територији Федерације Босне и Херцеговине или је оно непознато, трошкове сноси општина на чијем подручју смјештено лице има боравиште.

Чланом 21. овог Закона врши се термилошко усклађивање члана 49. Закона о ванпарничном поступку, у смислу да се прописује да обавијести из чл. 46. и 47. Закона о ванпарничном поступку се неће подносити ако је душевно болесно лице задржано, у здравственој установи на основу одлуке донесене у поступку за ограничавање пословне способности или у кривичном, односно прекршајном поступку. У важећем Закону у члану 49. користи се појам поступка за ограничавање пословне способности.

Члановима 22. и 23. врши се термилошко усклађивање чл. 85. и 90. Закона о ванпарничном поступку те је њима сада, у поступцима продужења и престанка

родитељског права, односно поступка одузимања и ограничења родитељског права, прописана сходна примјена одредби Закона о ограничењу и враћању пословне способности, умјесто досадашњег упућивања на сходну примјену одредби о одузимању и враћању пословне способности.

Чланом 24. овог Закона врши се интервенција у члан 163. Закона о ванпарничном поступку на начин да се сада процесним ситуацијама које су његовим одредбама обухваћене, *противпредлагач*, а не како је то сада прописано, предлагач, упућује на покретање парничног поступка.

Према томе, предложеном измјеном члана 163. Закона о ванпарничном поступку, обавеза покретања парнице и терет доказивања чињеница прелазе са предлагача на противпредлагача.

Чланом 25. овог Закона врше се допуне Закона о ванпарничном поступку са новим чл. 231а. и 231б.

Новим чланом 231а. прописује се да ће се правоснажна рјешења о одузимању пословне способности донесена према Породичном закону Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 35/05, 41/05 исп. и 31/14) преиспитати у ванпарничном поступку, у коме ће суд, на основу изведених доказа, одлучити о враћању или ограничењу пословне способности, а који поступак је дужан покренути орган старатељства по службеној дужности, најкасније у року од шест мјесеци од дана почетка примјене овог Закона. Поступци одузимања, ограничења и враћања пословне способности у којима до дана ступања на снагу овог Закона није донесено правоснажно рјешење, завршиће се по правилима ванпарничног поступка о ограничењу и враћању пословне способности.

Чланом 231б. нормирано је да ће се сви случајеви у којима је лице прије ступања на снагу овог Закона смјештено у установу социјалне заштите без судске одлуке, а због претходно одузете или ограничене пословне способности или без властите сагласности, бит ће подвргнути судском преиспитивању. С тим у вези, надлежни орган старатељства обавезан је, у року од шест мјесеци од дана почетка примјене овог Закона, преиспитати случајеве у којим је лице које је прије почетка примјене овог Закона смјештено у установу социјалне заштите уз властити пристанак, како би утврдио да ли пристанак и даље постоји и да ли је лице способно дати слободан, информисан и свјестан пристанак, узимајући у обзир његове когнитивне и психосоцијалне капацитете, при чему ће прибавити мишљење вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности. Уколико лице и даље пристаје на смјештај и способно је дати ваљан пристанак, орган старатељства ће о томе сачинити службену забиљешку која ће се похранити у лични досје ова лица, а ако лице повуче свој пристанак или се утврди да није способно дати ваљан пристанак, надлежни орган старатељства обавезан је поднијети приједлог надлежном суду за преиспитивање смјештаја.

Чланом 26. прописано је ступање на снагу Закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку у року од осам дана од дана његове објаве у „Службеним новинама Федерације БиХ“, уз почетак примјене од дана 01.01.2027. године. Одгода примјене овог Закона посљедица је чињенице је за потпуну имплементацију пресуде Европског суда за људска права у предмету Хаџимејлић и др. против Босне и Херцеговине нужна интервенција у низ других

прописа у Федерацији Босне и Херцеговине који нису у надлежности Федералног министарства правде.

## **V - ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА**

За провођење овог Закона није потребно обезбиједити додатна средства у Буџету Федерације Босне и Херцеговине.

### **ТЕКСТ ОДРЕДБИ ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ КОЈЕ СЕ МИЈЕЊАЈУ И ДОПУЊУЈУ**

#### **Члан 4.**

Учесник у ванпарничном поступку је лице које је поступак покренуло, лице о чијим се правима или правним интересима одлучује у поступку, као и орган који учествује у поступку на основу законског овлашћења да покрене поступак, без обзира на то да ли је поступак покренуо или је накнадно ступио у поступак.

Својство учесника у поступку, са правним дејством у одређеној правној ствари, суд може изузетно признати и оним облицима удруживања који немају својство правног лица и за које посебним прописима није одређено да могу бити учесници у поступку, ако испуњавају услове из Закона о парничном поступку и ако се предмет ванпарничне ствари на њих непосредно односи.

Предлагач у смислу овог закона је лице, односно орган, по чијем је предлогу поступак покренут, а противник предлагача је лице према коме се остварује право или правни интерес предлагача.

#### **Члан 29.**

У поступку одузимања и враћања пословне способности суд утврђује да ли је пунољетна особа због потпуне или дјелимичне неспособности за расуђивање у стању да се само брине о својим правима и интересима, те да у складу са с тим потпуно или дјелимично одузме пословну способност пунољетној особи, или потпуно или дјелимично врати пословну способност оној пунољетној особи код које су престали разлози за потпуно, односно дјелимично одузимање пословне способности.

Поступак из става 1. овог члана мора се завршити што прије, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема приједлога.

#### **Члан 30.**

Поступак за одузимање и враћање пословне способности покреће се на приједлог:

- 1) органа старатељства
- 2) тужитеља
- 3) брачног друга, дјетета и родитеља особе која предлаже одузимање, односно враћање пословне способности

4) дједа, баке, брата, сестре, унука и других особа, уколико трајно живе у истом породичном домаћинству са особом за коју се предлаже одузимање, односно враћање пословне способности

5) особе којој се одузима или враћа пословна способност уколико она може да схвати

значај и правне посљедице свога приједлога

6) других особа уколико је то предвиђено законом.

Поступак може покренути и суд по службеној дужности.

#### **Члан 31.**

За вођење поступка надлежан је суд на чијем подручју особа којој се одузима или враћа пословна способност има пребивалиште, односно боравиште.

#### **Члан 32.**

Ако је особа којој се одузима, односно враћа пословна способност власник непокретних ствари, суд ће без одлагања, ради забиљежбе вођења поступка, обавијестити орган надлежан за вођење земљишно-књижне евиденције.

#### **Члан 33.**

О покретању поступка обавјештава се општинска служба надлежна за послове вођења матичних књига у којима је уписана особа којој се одузима, односно враћа пословна способност, ради евидентирања вођења поступка.

#### **Члан 34.**

На сва рочишта за расправљање о приједлогу позивају се предлагач, старалац особа којој се одузима или враћа пословна способност, односно његов привремени заступник и органи старатељства. Особа којој се одузима, односно враћа пословна способност позива се на рочиште, осим ако ова особа по оцјени суда није у стању да схвати значај и правне посљедице свог учествовања у поступку.

#### **Члан 35.**

О одузимању или враћању пословне способности суд одлучује на основу чињеница утврђених на рочишту.

Ако је особа којој се одузима, односно враћа пословна способност смјештено у установу која обавља здравствену дјелатност (у даљем тексту: здравствена установа), суд може у тој установи одржавати рочиште на коме ће саслушати противника предлагача.

#### **Члан 36.**

Особу према којој се поступак води мора прегледати вјештак медицинске струке одговарајуће специјалности, који ће дати налаз и мишљење о његовом душевном стању и способностима за расуђивање.

Вјештачење се врши у присуству судије, осим када се обавља у здравственој установи.

### **Члан 37.**

Уколико је за утврђивање душевног стања и способности за расуђивање особе којој се одузима пословна способност по мишљењу вјештака медицинске струке неопходно да се она смјести у здравствену установу, суд може донијети рјешење којим ће одредити да ова особа привремено, али најдуже три мјесеца буде смјештена у таквој установи.

Ако се здравствена установа из става 1. овог члана налази ван подручја суда који спроводи поступак, овај суд ће потребне радње извести путем надлежног суда. Против рјешења из става 1. овог члана дозвољена је жалба.

### **Члан 38.**

Кад утврди да постоје услови за одузимање пословне способности, суд ће особи према којој се води поступак потпуно или дјелимично одузети пословну способност.

### **Члан 39.**

Суд може одложити доношење рјешења о дјелимичном одузимању пословне способности због злоупотребе алкохола или других опојних средстава, ако се основано може очекивати да ће се особа према којој се поступак води уздржати од злоупотребе алкохола или других опојних средстава.

Суд ће одложити доношење рјешења из става 1. овог члана ако се та особа самоиницијативно или на приједлог суда подвргне лијечењу у здравственој установи.

Доношење рјешења из ст. 1. и 2. овог члана одлаже се на вријеме од шест до дванаест мјесеци.

Рјешење о одлагању опозват ће се ако особа којој се одузима пословна способност настави са злоупотребе алкохола или других опојних средстава у вријеме одлагања доношења рјешења.

### **Члан 40.**

Кад престану разлози због којих је одузета пословна способност, суд ће, по службеној дужности или на приједлог овлаштених особа из члана 30. овог закона, спровести поступак и овисно од његових резултата донијети рјешење којим се противнику предлагача потпуно или дјелимично враћа пословна способност.

### **Члан 41.**

У поступку враћања пословне способности сходно се примјењују одредбе овог закона о одузимању пословне способности.

### **Члан 42.**

Против рјешења о одузимању или враћању пословне способности жалбу могу изјавити особе које су учествовале у поступку у року од три дана од дана пријема рјешења.

Особа којој се одузима пословна способност може изјавити жалбу без обзира на своје здравствено стање.

Жалба не задржава извршење рјешења, ако суд, из оправданих разлога, другачије не одлучи. Првостепени суд ће жалбу са списима без одлагања доставити другостепеном суду, који је дужан да донесе одлуку у року од три дана од дана пријема жалбе.

#### **Члан 43.**

Правоснажно рјешење о одузимању односно враћању пословне способности суд ће доставити општинској служби надлежној за послове вођења матичних књига ради уписа у матичну књигу рођених и органу надлежном за вођење земљишно - књижне евиденције.

#### **Члан 44.**

Трошкове поступка одузимања и враћања пословне способности сноси предлагач.

#### **Члан 49.**

Обавијести из чл. 46. и 47. овог закона не подносе се ако је душевно болесна особа задржана, у здравственој установи на основу одлуке донесене у поступку за одузимање пословне способности или у кривичном, односно прекршајном поступку.

#### **Члан 85.**

У поступку продужења и престанка родитељског права сходно се примјењују одредбе овог закона о одузимању и враћању пословне способности.

#### **Члан 90.**

У поступку одузимања и враћања родитељског права сходно се примјењују одредбе овог закона о одузимању и враћању пословне способности.

#### **Члан 163.**

Ако суд, поступајући по приједлогу, утврди да је међу сувласницима спорно право на стварима које су предмет диобе или право на имовини, спорна је величина дијела у стварима, односно имовини у сувласништву или је спорно које ствари, односно права улазе у некретнину у сувласништву, прекинут ће поступак и упутити предлагача да у року од 15 дана покрене парницу.

Ако предлагач у року из става 1. овог члана не покрене парницу, сматрат ће се да је приједлог повучен.